

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน คนตรี วรรณกรรม ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

ชื่อภูมิปัญญา คำวภูมิปัญญาชาวบ้าน

บทนำ/ความสำคัญของภูมิปัญญา

ในสมัยโบราณ คู่บ่าว – สาว ซึ่งมีใจชอบพอกันจะใช้ คำว จ้อย เป็นสื่อในการจีบ โดยใช้ถ้อยคำพูดออกมามีสำเนียงที่ไพเราะ บอกความหมายพูดออกมาตรงๆ ซึ่งแตกต่างจากปัจจุบันซึ่งมีการที่ทันสมัย

ดังนั้น คำว จ้อย สมัยโบราณที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านจึงจำเป็นที่จะสืบทอดไว้ให้ลูกหลานได้รู้จัก และได้เรียนรู้สืบทอด ต่อไป

เนื้อหา คำวภูมิปัญญาชาวบ้าน

“สลดก่อนसान ใจบานตื่นตัวง ใจเหมือนมอดคั่งคือคดลั้งมาหา ด้วยความรัก บุญเรื่องอึดคำ บังเกิดมะนา ปีติบ่อหน้อย จึงได้แต่งก่อน สุนทรคำวสร้อย ผাগกับคนมาเดี๋ยวนี เจิญท่านอาจารย์จับเตควี่จี้ เปิดอ่านออกเหยี่ยมพั้งดู จักถูกนัยยะหรือขัดขวางหู ของศรีบุญจูก ใจความกล่าวอ้าง มาในหนังสือ กระดาษแผ่นกว้าง ตามสำเนาบอกไว้จ้อมหอมผลยาปัญญานั้นไว้ เพื่อลูกหลานหล้ามาลูน ช่วยรักษาไว้กลัวมันเสื่อมสูญู กินแห่งเมื่อลูน ของเก่าของเกื้อ เพราะคนสมัย เขาบ่อใจเอื้อยังของโบราณ ก่อนนั้น วัฒนธรรมเวียงสาเฮานั้น ปีกพื่นก่อกั้นมีมา จื่อโครงการนั้น จ้อมหอมผลยา วิชาปัญญาของเวียงสาได้ วางเป็นโครงการ 10 ด้านว่าได้ ของภูมิปัญญาเหล่านั้น ข้อ 1 นั้นเหย ด้านจัดการนั้น เหมือนผ่าย เป็นต้น เสีนแปความสะอาดนั้น กะเนะกะแหน บ่อว่านาแกแหล่งน้ำว่าอัน จัดที่ทำกิน เวรยามเผ้าหั้น งานศพงานปอยเหล่านั้น มาถึงข้อ 2

ภูมิปัญญานั้น เกี่ยวกับการอันปกครอง ประวัติบ้านนั้นหื้อสู้แจ้งถ้อง เรื่องการปกครอง กะตึกาหมู่บ้าน ถัดมาข้อ 3 ภูมิปัญญาด้าน การกินของเฮาปีพ้อง และการนอนไว้พร้อม แก่งส้ม ลาบ ส้า คำ ย่าแมลงสัตว์ใหญ่เล็ก หมักเค็ม ตากฝิง แก่งอ่อม ต้มยำ คั่ว ทอด ย่าง ปิ้ง ข้อที่ 4 แถมของดีบ่อทิม เรื่องหมอ หยุกยัทั้นั้น เรื่องการศึกษา สารพัดนั้น คาตาข่าม ตู มนต์ยา ตั้งคาถารักหุมสาวเหมือนกัน คนหนุ่มชอบ ยันหุมสาวว่าอัน มีหลายประการ บอกเป็นข้อขึ้น ส่งเคราะห์ส่งนาน พร้าพร้อม เปาต้อ เปาตา คาทามีพร้อมเป็นของเก่าเกื้อโบราณ สืบต่ออายุ สืบจาตา ตามหื้อป็นเคราะห์นาม ส่งพระเมืองแก้ว บีบนวดได้หมด แข่งซาเอ้วแล้ว นอกจากกลุ่มแอ้วห้ามไว้ ข้อที่ 5 เหย ที่ท่านบอกไว้ จาริตบอห้ามมีมา ประเพณีนั้น ข้อห้ามภาษาตามการะวาระแวกหมู่บ้าน ตาเหลวคาเขียว มัดไว้ที่บ้านเมื่อส่งเคราะห์ไปหลุดป็น เมื่อมีคนตายหื้อหนีหลิกป็น จากเคราะห์ภัยอันมีมา ประเพณีนั้นมีมากนัคนา แบบโบราณมาอย่าละ ข้างข้าม แสกลใส่แสกนา เหมือนกันทั่วบ้านเมื่อเดือน 4 มาพร้านั้น ปากันทำบุญदानข้าวเปลือกนั้น พร้อมข้าวสารอันมีมา ที่เป็นบอกไว้ค้อยข้าวเปลือกหนา สืบสายมีมาถึงที่ปัจจุบันนี้ แม่ธรณีนาคน้ำ รักษาแผ่นดินกับตั้งแม่น้ำสมุทร ย่านกว้างนาตี ต้าวตั้ง 4 นั้น ขึ้นไว้คี่หลี่เมื่อมีไฟรี ربกวนหมู่บ้าน ข้อที่ 6 หนาบ่อลัวก็หย่าน การหากินไปพร้าพร้อม ทางน้ำ ทางบก ครึ่งบคครึ่งน้ำ เป็นว่าบ่อห้ามเอาเลย ลากแบ่ง

นามนั้น ออกกำลังเหย ภูมิปัญญาเลยเป็นของชาวบ้าน ข้อที่ 7 แลมปลูกเป็งแต่งบ้านเป็นเครื่องทูนแรงชัก
ล้าง เครื่องปลูกครวฝัง เครื่องประดับ นั้นต้องดอกเต็มลายคาม บ่อจ่างอ่านนับมีหลายประการ คนที่ชำ
นาน มีหลายพ่อน้อย ข้อที่ 8 แลมใจติดอ้อยหล้อย เรื่องการดนตรี แอนพื่อน เป็นวรรณกรรมท้องถิ่น
ร้อน พื่อนรำคำเต็นหลายลาย ไชหันเขาพื่อนแม่สีหงาย ดังจู้ทอญคายบ่อห่งก็คว่า ตั้งพื่อนสาวไหม ตับ
มะพาบก้อม เป็นเจิงเป็นจายมีพร้อมเครื่องสายดนตรี ตักล่อง ตักน่อง และ เป่าเป็ดไคแน เพลง และ ทำนอง
นั้น ระบายตังเตง จะ แอ่วซอเพลง จ้อยซอ ว่าอันมีพร้อมมากหลาย มากมายหลายถ้วน บ่อจ่างคะณาอ่านนับ
ข้อที่ 9 เหย จ่างต้องเต็มผับเป็นรูปดอกเกี้ยววันลาย สลักเคียนไม้ หรือต้องเป็นสาย ตีเหล็กเงินคาย ตก
แต่งเครื่องหย้อง

เช่นมีค พรำ มุย มีพร้อม ข้อสุดท้ายเหยที่ 10 นั้นพร้อมการละเล่นอัน กีฬา จะเล่นหมากรุกและ
หมากสะก่า ที่เขาบอกมาก็กีฬาพื้นบ้าน ละอ่อนเด็กแดงกั้นับ ทางน้ำ ทางบก สารพัด ของคนหนุ่ม เฒ่า ก็
มีรวมรวมมาพร้อม เจ้าพลอยแสงสี พื่อใจ จะม่เหมือนกันทุกบ้านหรือทุกตำบล ที่ผมกล่าวอ้าง มีเป็นความ
จริงอย่างนี้ คณะจ้อมหอมผลยาเหล่านี้ อำเภอเวียงสาได้ทำมาเพราะมันเริ่มเก่าแต่ต้นนั้นหนา เรื่องภูมิปัญญา
มีทุกหมู่บ้าน ขอสรรเสริญชมเชยเลี้ยงท่านผู้เป็นประธานเริ่มคิด ขอสาธุการไว้เป็นที่คิดฟื้นฟูแต่งขึ้นมีมา
พากันคิดค้น ของดินนั้นหนาเงินโบราณ มาจะสูญหายได้ วัฒนธรรม กิจกรรม ที่ให้ช่วยศึกษาไว้แต่พูด
จริงทำจริงเข้าปุช้อนแน่ จ่างกินจ่างแกต้ังดี อู้มหลายแล้ว กลัวเป็นวจิคำโคบอดีขอกำขว่างทิมในอวสาน
สุดแล้วเท่าอี้ ก็ขอวางลงยอมยั้งก่อนแลฯ

ดอกสบานงา ยามเฒ่ามาบานหลามปลายใบหลู้เป็นรักจิงตัวบ่อฮู้ แต่งคำวเข้ามาส่ง

แหล่งข้อมูล

นาย บุญเรือง ปัญญาณะ

บ้านเลขที่ 63 หมู่ 2 ตำบลไหล่น่าน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน 55110

 054 – 782200